

Lo Somatení

DIARI REGIONALISTA Y D'AVISOS Y NOTICIAS

Año XII

Reus Dissapte 27 de Novembre de 1897

Núm. 3.429

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

Reus, un mes. . . . . Ptas. 3'50
6 provincies trimestre. . . . . 10'00
Extranger y Ultramar. . . . . 12'00
Anuets, a premsa convencional.

Administració y Redacció

PLASSA DE LA CONSTITUCIÓ, (PORXOS)

PUNTS DE SUSCRIPCIÓ

En la Administració d'aquest diari y en las principals
librerías d'aquesta ciutat y de fora.
En Barcelona, litografía Mallofre, carrer Junquera, 6.
No s' retornan los originals encara que no s' publicuin.

Farmacia Serra

Arrabal Santa Anna, número 80, prop á la plassa de Catalunya

La que paga més contribució de la provincia

FARMACIA OBERTA TOTA LA NIT

Arrabal Santa Anna, número 80, prop á la plassa de Catalunya

MALALTS DELS ULLS

Lo **DOCTOR BIADA**, oculista del Hospital del S. C. de Barcelona, ex-
que de clinica y ab titol de las universitats de Berlin y Wurzburg, ex-ajudant
dels Drs. Wecker y Landolt de Paris.

Reb en CONSULTA á Reus, tots los diumenges y dilluns de 9 á 12 y de 4 á 5.

Arrabal alt de Jesús, 38, sobre 'l Correu.

Los demés dias á Barcelona, Claris, 44, cantonada á la Gran Via, de 11 á una
y de 4 á 5.

MALALTÍAS DELS ULLS

L' oculista de Tarragona **D. J. MIRÓ** accedint gustós á las peticions de sos numerosos
clients, establir en Reus una consulta tots los dilluns y divendres de 2 á 5 de la tarde. Consulta: Arrabal
Santa Anna, número 1, pis primer, cantonada al carrer Monterols.
Los demés dias en son gabinet de TARRAGONA, de 10 á 12 del matí y de 3 á 5 de la tarde.

Vinyas Americanas

Marcial Ombrás (Propietari)

Avinguda del ferro-carril, Figueras, (Girona)

Barbats y estacas en venta, rer milions.—Prems
reduhita y autenticitat garantissada.—Cinch milions d'
estacas, y un milió de barbats.

SECCIÓ DOCTRINAL

Lo que pot esperar

Catalunya del centralisme

¿Han tingut may los castellans una tendencia de
protecció franca y decidida á favor de Catalunya? May,
pero may. Al contrari, lo que ells han tingut en sa
immensa majoria ha estat un odi y una inquina que en
algunes épocas se 'ns ha presentat implacable, y sobre
tot es al any 1700 que varen presentarse al natural tel
com eran y son, y sense caretá y que contrariats per
la autonomia que hi havia á Catalunya, al veure que
de cap manera hi podían enviar cap remesa d' empleats
castellans, escepció feta del virrey y nns quants satélits
que tampoch podían obrir bretxa al govern autonómich
que hi havia, esperavan com lo gat á la rata, no més
que tregués lo cap del can per clavarli las unglas y
menjarsela.

La desplomada monarquia espanyola governada pel
dèbil Carles II, se presentava bé, per aquells ambicio-
sos intrigants que odiavan á Catalunya per no poguerli
arrencar la pell, y Portocarrero, cardenal y arquibisbe
de Toledo, venut al or francès del embeixador dach
d' Harcour para portarnos lo rey dels castellans Felip
V, va pujar á primer ministre, home intrigant, ambi-
cions y de poch talent, pero de bastanta sort. La direcció
d' aquella destartelada monarquia en aqueix home, va
ser una calamitat per Catalunya y preludi de la sen-
grenta guerra de Successió que va vindre quatre anys

més tart, lo seu vct, l' or del duch d' Harcour y 'l seu
empenyo, va fer que com altre Sant Vicents Ferrer de
funesta memoria pels catalans, didicís mort Carles II
la vinguda á Espanya del primer Borbó lo dia 24 de
Jener de 1701, rey dels castellans, y també comte de
Barcelona.

Portocarrero va ferse la part del lleó, seguint fent
de primer ministre del primer Borbó. ¿Y saben lo que
va fer quen lo rey dels castellans y comte de Barcelona
va estar instalat á Madrid?—Qué va fer, me dirán—va
fer, que va emplear la seva familia y parentela, don-
nantlos hi 'ls empleos que tenían més sou.—Q' é tal
¿No es veritat que 'ls Portocarreros del primer Borbó,
han tingut una descendencia extraordinaria per emplear
las sevas familias? y que aquells del any 1701, y 'ls del
any 1897 referent á aixó, se semblan com dugas cir-
eras iguals? No s' va poguer escapar Catalunya á la
rapacitat d' aquest primer ministre, y al dia 2 de Fe-
brer de 1701, va portar per virrey lo seu germá Don
Lluís Portocarrero, comte de la Palma, marqués de
Montesclaros, y no sé de quantas cosa més, intrigant
de talla curta, pero era germá del primer ministre, y no
cal dir res més; lo seu nombrament per Catalunya va
caure com una bomba; una vegada á Barcelona va
jurar l' autonomia que hi havia, pero que no cumplia
ab res, va ser un Carles d' Espanya llessat de desde
Madrid per veure si ab lo seu pes s' ensorrava tot, tot
li semblava que conspirava á favor del Arxiduch d'
Austria, morts, emigració, y las presons plenas de
gent, la correspondencia anava primer de tot á la casa
del virrey, allí s' obrían las cartas per los seus satélits,
y quan ja las havían llegit, allavors las repartían.
Dias de terror y prova pels nostres passats, la Diputa-
ció no parava d' enviar comissions á Madrid á veure lo
rey dels castellans, y en sent allí no se 'ls escoltavan
para res porque 'ls consellers de la Corona tots odiavan
á Catalunya y eran castellans, y per últim van donar
ordre al capitá general de Zaragoza, Camarasa, que no
deixés passar cap comissió catalana de las que anavan
á Madrid.—Qué tal?—¿No es veritat que aixó de las
comissions á la Meca castellana del any 1701, y las
dels anys que som y 1897 també se semblan com á
dugas cireras iguals?

Los datos aquestos rigurosament historichs ens do-

nan á conèixer que de desde 'la Portocarreros castellans
del primer Borbó, als altres Portocarreros d' aquest ff
de sigle, no han cambiat gens ni mica, lo que vol dir
que poca cosa de bó ne podem esperar per Catalunya
principalment, y lo que sense anar gayre lluny ne te-
nim bonas provas de lo que ha passat ara mateix en
aquesta exposició de las industrias que han portat á
Madrid, y lo no nombrar un catalá per la comissió del
any 1900 de Paris, en la exposició universal.

Me sembla que també corroborará en aixó, y vol-
dria equivocarme, lo final de la negra cuestió aranze-
laria d' aquellas islas d' allá «casi pacificadas» que
com á fantasma s' acosta estenent son negre mantó per
Catalunya, y de las demés regions industrials del Estat
espanyol. per ofegar y reduhir al silenci la meytat de
sa numerosa maquinaria.

No taltarán com al any 1701, las tandas de comis-
sions á la Meca castellana, al veure aquells vehins
que s' volen menjar la carn y 'ls ossos, pero no hi ha
cuydado, que 'ls d' allá per Espanya ja 'ls hi deixarán
la pell; y al anar á la Meca en pelegrinació, las comis-
sions de Catalunya y demés regions perjudicadas, los
Portocarreros d' avuy dia los hi ensenyarán la pell, per
la part del pel, porque no la veegin descarna, dibentlos
hi: «La nostra gran diplomacia, enveja de tot lo mon,
ha salvat tot aixó» (la pell);—pero descarnada—dirán
los d' aquí.

En compensació de tot lo que s' ens va presentant,
no s' quedarán curts de prometeras, y después, tenim
la famosa Companyia Trassatlántica, aquella que está
subvencionada ab 4000 duros d' or diaris segons vaig
llegir al primer diari comercial d' Espanya, capás de
fernos felissos y ríchs, pels seus fletes baratos; á tots
los que embarquem per las capitals sud-americanas.
Lo que tenim de dar gracias es á las companyias ita-
lianas «La Veloce» y la de «Florio y Rubatino», y la
de «Transports marítims» de Marsella gracias que fa-
sin escala á Barcelona, y aixó en tots los desavantat-
ges que tenim, porque han de saber que som sinquedá,
puig aquestas companyias naixen á Genova y Marse-
lla, y quant arriban á Barcelona, ens diuen algunas
vegadas que no poden carregá mes, y que ja no hi ha
cabuda, com are mateix succeheix, quedantnos los gé-
neros á las fábricas, mentres que 'ns tenim de mirar
com los extrangers marxan carregats cap al Sud Amé-
rica, tot y sempre tot, per culpa d' aquestos governs
que 'ns desgovernan, venen después los cambis y si á
Marsella pagan 30 franchs tonelada hasta Montevideo
ó Buenos-Aires, nosaltres tenim de pagar 40 pessetas,
tot per culpa del centralisme que tracta á las demés
regions com una madrastra; prou si es miressin los in-
teressos de tots, tindriam una línea de vapors á fletes
barato subvencionada que aniria al Sud América, y
allavors los fletes foren á pessetas, y no tindriam l' al-
za ni la baixa dels cambis, porque la companyia naixe-
ria á Barcelona que es d' ahont hauria de sortir, y
naixent aquí, fora com la companyia d' Ibarra y l' al-
tre, La Valenciana de navegació á vapor, y alires que
fan la costa, que paguem á pessetas; donchs no servirí
para res la «Companyia Trassatlántica» del marqués de
Comillas referent á la línea de la Plata, lo govern cen-
tralista ens hauria de subvencionar una línea que ser-
vigüés per algo més que la de Comillas, y per aquest
motiu que s' fa avuy tant necessari per donar vida al
comers, al fabricant y al treballador, per aquest ma-
teix motiu lo govern no ho farà. ¿Que 'ls importa als
Ronquillos y Portocarreros d' avuy dia que las fabri-
cas siguin mitj mortas, y los treballadors no poguent
treballar mes que tres dias ó quatre cada setmana? Que
'ls importa que las fincas estrangeras omplin de gene-

ros las capitals de la Plata, y que treguin als de las regions espanyolas, a pas de carga?

Per res han servit los esforços y bona voluntat d'aquell bon patrioi president de la Cambra de Comers espanyola de Buenos Aires a la reunió que hi va haver per consumir en tot lo que possible fos dels nostres productors, dihent en lo seu discurs: «El Gobierno español debería subvencionar una línea en que los fletes fuesen baratos, porque la Compañía Trasatlántica es deficiente para el tráfico». Estém del tot conformes y ¿s que s'puguí dir mes en menos paraules? crech que no: s'pot dir mes, y com també crech que'l govern no farà res, per mes que lo president d'aquella Cambra de Comers de la capital Sud-americana, hagi mostrat-lo camí al Govern Centralista per aliviar la crisis de Catalunya, y las demás regions industrials d'aquesta nació semi-morta, que'n diuhen Espanya.

ISIDRO LLEVAT.

Reus 25 Novembre 1897.

Una lliçó als acadèmichs de la «Española»

La sabia «Academia Francesa» ha concedit lo premi *Nèe* al gran poeta Mistral per sa obra en llengua provençal, «Lo poema del Rose». Lo secretari d'aquella docta Corporació al donar compte de fet tan gloriós per las lletres de la Provença, quals fills com nosaltres, aspiran a la reivindicació de la seva nacionalitat y al floreixement de la seva llengua, digué lo següent, que si no admirá als Gutierrez, Gonzalez y Rodriguez de la Academia de la Porta del Sol, que votaren per que lo premi Piqué se concedís a obras **PRECISAMENT** escrites en castellano serà que aquest bons senyors, enorgullits de son saber y del seu talent, no volen rebairarse al lloch que ocupan sos companys de la nació vehina:

«L'escriptor que aquesta vegada premiem,—digué lo Sr. Secretari—es un gran poeta, que no solzament ha cantat son país, sino que ha volgut també ressucitar sa llengua. Me refereixo a Mistral y a son poema del Rose. Mistral havia descrit sovint en sos versos lo gran riu meridional; pero ha volgut consagrarli tot un poema, que ell sol l'ompli del tot. Lo Rose que canta aquesta vegada no es exactament lo d'avuy, atravesat per ferro-carrils y solcat per barcas de vapor.

Li ha semblat a Mistral que aquestes màquines de la civilització moderna despoetisan al venerable riu; y aixís ha volgut contar-lo tal y com fou en altre temps, avans de toias aqueixas noves invencions, quan solcavan sas ayguas aquelles barcas barroeras, sirgades per sapats cavalls. Allavors semblava, com ell diu, un rusch immens, ple de vida y de color; ara tot calla ó sembla mort. Lo poeta nos agafa, donchs, las mans y ab ell nos embarquem en un d'aqueixos barcos dels sigles mijos y na porta desde Lyó a Belcayre.

Com cada nit deté'l convoy pera reposar, y com se canina poc a poquet en los paratjes difícils, lo viatge serà llarch. Mes ja podem matar lo temps durant lo camí. Escoltarem las narracions que fan los vells mariners del Rose, nos parlarán d'un mon que ja no existeix, que Mistral conegué quan era noy y que ns vol fer conèixer. Y veyem passar los pobles y ciutats tan bellament situadas a la ribera: Vienne, Valence, Avinyó... Mistral nos conta la historia de cada una y de sos enrunats castells. Com lo poeta coneix be'l passat de son país, s'plau, com diu ell mateix, en banyarse en sos recorts...

Pero mentres me deixo encantar per tan bella música un escrúpel s'aixeca en mon esperit. Facilment lo compendréu. Jo'm dich: aquesta llengua en que'l gran poeta escriu no es aquella qual guarda nos confia Richelieu; sembla, donchs, que no druriam ocuparnos de Mistral, DONCHS QUE SA LLENGUA NO ES LA NOSTRA.

Jo ja sé lo que a aixó s'ha contestat. S'ha dit que si be no es possible encloure'l en lo camp de la literatura francesa no deixa per aixó de pertenyer a la literatura de la Fransa, HONRANTLA MOLT, y que la llengua de que'l poeta tan magistral ment s'ha servit, es germana de la nostra, llengua a la que ell ha volgut retornar son lloch en la familia. Y tot aixó es veritat.»

Si la lliçó no aprofita, si las recents disposicions dictadas per Alemania, pera instruir de primera má al poble de l'Alsacia y Lorena y las mateixas del Czar de Russia manant que a la Polonia s'ensenyi'l polach, res dinhen a nostres Acadèmichs, no ns queda dpte que Espanya anirà al cap de la civilització del mon.

Poble que no honra la seva llengua be's pot dir que es poble mort y Espanya, per desgracia, fa temps que s'complan en preparar-se'l suícidí. Despreciem nosaltres aqueixas injusticias dels castellans, y posada

la fé en lo pervindre, treballém pera honrar nostra llengua, que ella ens honrará a nosaltres, si no a Espanya, a las demás nacions civilizadas.

CRÓNICA

La «Crónica Reusense» are reparteix a sos subscriptors ab lo sols augment de 60 céntims de pesseta del preu que t'enyalat, lo «Ciero» de Barcelona y l'«Nacional» de Madrid.

També nosaltres volém contribuir a la propaganda.

La llástima es que procuran tant pera que ls de fora de casa se puguin construhir edificis al carrer de Lauria de la capital del Príncipat y no sabém si'l «Nacional» pensa fersen una en lo del Turch de la Cort, que la propia, causa pena lo mirar-la.

A nosaltres ni a cap de nostres companys se ls hi envían los colegas anomenats y com també nos trobém sense la *perrita* per comprarlos, aixís es que més d'una vegada haurém passat sense contestar quelcom que las bocas de las rotativas s'haurán menjat molt bé, no mes que pera tractar la opinió pública que ells *exclusivament* representan.

«El Nacional» es aquell company nostre que al parlar de la Assamblea de Girona deya que no més s'hi trobavan aplegat *cuatro locos*.

Mes ben recomanat, pera introduhirse en aquesta catalana ciutat no sabríam cóm ferho; y si s'té en compte que la suscripció no val mes que 60 céntims en trenta dias, tenim que las minyones de servey se convertirán tot seguit en *nacionalistas*, puig a cal adroguer, la tallera y las verduleras de plassa, las sevas mercaderias d'aquí en endavant no més las embolicarán ab «El Nacional».

Lo cambi de temperatura d'aquets darrers dias ha fet que alguns de nostres vehins se decidissin a despenjar las capas madrilenyas pera lluhirlas per nostres carrers.

Ab los frets hi ha que anar ab cuydado.

Ahir al cap-vespre lo cel nos amenassá ab un ruixat que per tí s'quedá entré l'atmósfera.

Aixó feu que l'ayre que regna fos bastant humit.

Aquesta vegada se se nos ha quedat per lo corren lo número de «Madrid Catalá» que sortí a llum lo dia 15 del actual.

Per la Alcaldía d'aquesta ciutat se nos enviá ahir una invitació y varis exemplars del Reglament que regirá en lo Concurs de matges que'l vinent Abril tindrà lloch a Madrid baix lo patronat del Rey Alfons XIII y la seva mare la Reyna Regent.

Agrahím l'atenció.

La Junta permanent de l'«Unió Catalanista» ha tingut l'atenció que li agrahím com se mereix d'enviarnos un exemplar de's Estatuts reformatos, baix los que se regirá tant patriótica Associació.

A mes havém rebut l'ofici en que'ns manifestava l'envio de dits Estatuts y al que hi contestarém en carta particular.

Identificat Lo SOMATENT ab los fins que persegueix y per los que treballa l'«Unió Catalanista» ab mes fermesa quan mes obstacles los governs centralistas posan a son crit «Via fora», per demás considerém lo fer constar la nostra entusiasta adhesió a lograr la regeneració de Catalunya.

Un diari tant sério com lo «Diario de Barcelona», agafa al flamant proteccionista Weyler y li senta las costuras d'una manera que dona gust de llegir.

Vegin los lectors lo següent retall:

«Los que volian convertirlo en capdill de defensa de la producció nacional li confian un paper per quin no ha demostrat fins avuy un gran coneixement. L'únic títol que per aixó li coneixém es l'haver dit unas cuantas paraules que a res obligan, sugeridas pels mateixos que li van confiar aquest paper. Perque es lo cas que la seva ven no s'ha aixecat may ni en lo Senat ni en lo Congrés pera defensar la producció del país y ni sisquera quant fou govern a Filipinas va fer lo que podia fer en favors d'aquestos interessos. Sapi-gut es que la Península salda en déficit ab Filipinas, perque aquellas islas per comple de ser un mercat pels productes espanyols, ho sont pels productes estrangers y no perque no hi hagin aranzels protectors, sino perque lo contrabando fet a la descorada en gran escala y a llum del dia converteix en ilusoria aquella pro-

tecció ¿Que feu lo general Weyler quant era allí omnipotent pera protegir aquesta producció nacional que ara l'hi te robat lo oor? Y que pot fer avuy en favor seu que no puga fer qualsevol general nostre y alguns ab major ventatja per las sevas bonas relacions ab lo governs.

Al últim tothom s'haurá de convencer que aquest general, sense cap mérit ni com a militar ni com a polítich, es un home sense significació, incapás de acaudillar cap tendencia ni cap aspiració de la nació, perque careix de ideals y no te un criteri fixo en l'elevat lloch que ocupa.

Y pensar que d'un ser vulgar aixís se'n voldria fer un redemptor del desgraciad poble espanyoll!

Los diaris de Barcelona donan compte de que a la Barceloneta s'ha deixat merir a un noy malalt sense ls auxilis de la ciencia, a pesar d'esser reclamats per la familia en una casa de socorro, puig la familia del noy es molt pobre.

D'una manera ó altre s'havia de conèixer l'estada d'en Weyler a Barcelona. Lo sistema dels Hospitals de Cuba l'ha seguit en lo seu viatge.

En cumpliment de la resolució adoptada per la comissió executiva de la próxima Exposició de Bellas Arts e Industrias Artísticas, de Barcelona, l'alcalde senyor Collasso, d'acort ab los senyors cónsuls generals de las respectives nacions, ha designat los següents comissaris de las seccions extranjeras de la Exposició:

Fransa, senyor president de la Cambra francesa de Comers a Barcelona; Portugal, senyor don Pere Sureda Rosa, canceller del consolat; Bèlgica, senyor don Anton Joanbernat; Dinamarca, senyor don Emili Schierbeck, vicecónsul; Russia, senyor don Joan Azema; Suecia y Noruega, senyor don Carlos Dalhander y Soler, vicecónsul.

Los comissaris d'Italia, Austria, Alemania y altres païssos considerats com centres d'art, serán designats tan aviat com s'hagin posat d'acort ab lo senyor alcalde los cónsuls de las respectives nacions.

Per l'Inspector de mercats d'aquesta ciutat don Pere Rovira, ahir foren decomissats é inutilisats 14 kilos de peix per no reunir las condiciones necessarias de salubritat pera ser destinat al consum públich.

Copiém de nostre apreciat colega lo «Diario del Comercio» de la vehina ciutat:

«Es verdaderament dolorós lo que está succehint ab l'assumpo dels expedients que per suposada defraudació ha instruhit l'inspector Zanui.

No fa molts dias que'l «Diario del Comercio» tingué que ocuparse d'aquest assumpo ab la preferencia que en tots los casos demanan los interessos d'industrials, y no arribá a més ni més digué perque la enormitat de certas *frescuras* nos feren treure crédito a lo que avuy per efecte de lo acordat ahir en Junta, presenta tots los caracters d'una trista realitat.

Diguerem en nostre número anterior que l'industrial havis de descubrir inconsciencias de sos propis instructors ab provas tals que casi podrian ser suficientes pera que en las mateixas (nos referiam a las diligencias del expedient) ENTENGUÉSSEM ALTRA CLASSE DE TRIBUNALS.

Y avuy, quan l'industrial se veu en lo mirall que fabricués a capritxo son constant perseguidor y s'dongui compte exacte de tot lo actual, comprén fins a la societat lo que son y lo que poden las debilitats humanas.

Ha manifestat l'industrial al llegirli una diligencia de cárrech, que'l citat escrit es TAN FALS com capritxós, puig que ni en lo mateix apareixen las firmas del teresat ó testimonis ni'l primer ha ensenyat los documents que en la citada diligencia apareixen.

Devant tan graves manifestacions, que constituïxen sino resultan certas, una calumnia dirigida contra Zanui, se suposa que aquest, y qualsevol en lo seus cas, protestés de la afirmació y s'aixequés acta pera ab ella ampararse en la llei y justificar sos procediments devant la Junta que ha sentit ab assombro la terrible acusació.

Pero ha sigut sol l'industrial lo que aixó pogués a la Junta, acordantse una ampliación pera depurar tais extremes.

En l'assumpo que motiva aquest sueltó y si de las citadas ampliaciones s'arriba a probar que aqueixa diligencia es com diu l'interessat y que ja per la falta de firmat ó testimonis que prevé l'art. 174 del reglament, lletra B en son segon parrafo sembla tendir a lo que l'industrial ha dit en plena Junta, allavors s'haurá d'aplicar lo 184 del citat reglament, en lo que comprenen sas tres darreras ratllas, aixís a aquell se'l

considerarà deraudador a la Hisenda, puig que la falsetat d'una diligència, cas de ser falsa la extesa per lo Sr. Zanú, està penada per lo Códich dels tribunals ordinaris.

Nosaltres, que estém disposats a defensar y respectar la justícia, aixís com los interessos dels industrials, seguirem examinant aquest assumpte pera que sia jutjat per la pública opinió, confiant en la rectitut que caracterise al Sr. Braña, digníssim delegat d' Hisenda, posada de manifest en lo poch temps que porta al frente de tan espinós árrech, aixís com també han quedat regoneguts los vastos coneixements d' administració que posseixen los senyors interventor y advocat d' Estat, davant los quals s' estrellaran sempre quant tendeixi a infraccions y capritxositats enutjosas.

Conformes ab lo colega. Lo recaudat ahir per concepte de Consums en la Administració d' aquesta ciutat, puja a la quantitat de pessetas 1072'44.

SECCIO LITERARIA

Turbonada

Blaus núvols s' aixecan que 'ls vents aglomeran, Boy agegantantse formidablement, Mostrant negras sombras que 'l cor esparveran, Y llums d' un blanch palit que 's va mitj perdent.

Claror esmortuhida l' espay il lumine, De pols entre glassas, com esperitat, Galopa pels aires, ensemps qu' smohina Y 'ls arbres capbona, un vent ben mullat.

Feisugas gotassas, s' escarxan per terra, Campintla ben pronte d' un to prou fangós, Les feras s' estimban de dalt de ls serra, Fugint esveradas pel tró estrepitós.

Se sent ramor fonda, bum-bum qu' esborrona, Del riu que s' esbalsa saltant al camp rás, Com serpent que infantse com turbolenca ona, Corrent desbordada dels trons al compás.

Lo vent que no minva, ab sa potent forsa, Lás bromas esquintse en tons horrallons, Dels arbres, que ploran, llurs branças retorsa, Cruixint fins les rocas ab ses contursions.

Ja calma la furia de la torrentada La guata blavenca, tota 's va esvehint Surtint d' entre 'ls núvols de sol un' ullade Que 'ls arbres y feixos de sanch va tenyint.

Las albas redressan l' argentada fulla, Tantost lo vent pára sa furia cruel, Dels núvols no 'n resta ja ni una despulla... ¿Heu vist com plovia? ¡miren, donch, quin cell

F. V. C.

SECCIO OFICIAL

Alcaldia Constitucional de la ciutat de Reus

Haventse rebut en aquesta Alcaldia 71 llecencias ó passes corresponents als soldats del sorteig d' aquest any, compresos entre 'ls excedents de cupo y redimits a metálich, se 'ls hi notifica per present edicte, pera que 's presentin en aquesta Secretaria Municipal provistos del passe que obra en son poder pera canbiarlo ab la referida llecencia, desde 9 a 1 del matí y de 6 a 8 de la tarde.

Lo que 's fá públich pera general coneixement dels interessats. Reus 26 Novembre de 1897.—L' Alcalde, Joseph M. Borrás.

Registre civil

del dia 25 de Novembre de 1897

Naiements

Anton Vidiella Domingo, de Higini y Francisca. —María de la Misericordia Font Aguilar, de Andreu y Filomena.

Matrimonis

Victor Rigal Henrie, ab Rosa Solé Valls.—Francisco de P. Muñoz Blay, ab Rosa Vergés Font.

Defuncions

María Borbonés Ferré, 74 anys, Sant Gayetà, 12. —Rosa Dagá Baset, 76 anys, Sant Joaquim, 24.

SECCIO RELIGIOSA

Sant d' avuy.—Sant Facundo. Sant de demá.—Sant Gregori.

SECCIO COMERCIAL

J. Marsans Rof

Representant: JOAQUIM SOCIATS CARRER SANTA ANNA, 26.—REUS

Ultima hora de la Borsa de Barcelona a las 4 de la tarde d' ahir:

Table with 3 columns: Location, Price, and Location. Includes Interior, Exterior, Amortisable, Fransas, Norts, Exterior París, París, Filipinas, Aduanas, Cubas 1886, Cubas 1890, Obs. 6 0/0 Fransa, Obs. 3 0/0, and Londres.

Se reben ordres de Borsa pera Barcelona, Madrid y París.

Descompte de cupons, compra y venda al comptat y per compte agé de tota classe de valors, compra de monedas y bitllets de tots los paissos.

BOLSA DE REUS

Cotisacions realissadas en lo dia d' ahir a Barcelona facilitadas per lo corredor en aquesta ciutat D. Antoni Demestre.

Table with 3 columns: Location, Price, and Location. Includes Interior, Exterior, Colonial, Norts, Obligacions Almansas, París, and Londres.

Table with 3 columns: Location, Price, and Location. Includes París and Londres.

Cambis corrents en lo dia d' ahir en aquesta plassa facilitats per los corredors de comers D. Joan Vallés Sureda, D. Joan Llauredó Prats, don Joan Vallés Valduvi y D. Francisco Prius Demestre.

Table with 3 columns: Location, Price, and Location. Includes Londres a 90 dias fetxa, a 8 a vista, París a 8 a djf, and Mersella a 8 a.

Table with 3 columns: Location, Price, and Location. Includes VALORS LOCALS, ACCIONS, Gas Reusense, Industrial Harinera, Banc de Reus, Manufacturera de Algodon, C. Reusense de Tranvias, and Societat Hidrofórica.

Moviment del port de Tarragona

Entradas del dia 26

De Amberes y esc. en 20 d. v. «Bilboa», de 851 ts. ab efectes, consignat als senyors Mac-Andrews y Companyia. De Bilbao y esc. en 27 d. v. «Cabo Ortegala», de 1024 ts., ab efectes, consignat a D. M. Peres.

Despatzadas

Pera Bilbao y esc. v. «Cabo Prior», ab carga general. Pera Barcelona bal. «Consuelo», ab tránzit. Pera Málaga y esc. v. «Sagunto», ab carga general.

ANUNCIS PARTICULARS

Academia Fortuny

Ensenyansa de dibuix, pintura y modelat

DIRIGIDA PER

RAMON CASALS

Premiat ab medallas, diplomas y mencions honoríficas en varias exposicions, alumno per oposició del «Regio Instituto di Belli Artia» en Roma.

Ensenyansa de dibuix lineal, adorno, figura, paisatge, natural, pintura al oli y l' ayguada.

Dibuix y pintura ab model viu

Carrer Major núm. 28, pis 1.º.—Reus

TALONARIS

pera la Rifa de Nadal

Se venen en la Imprempta d' aquest Diari.

ACADEMIA DE COMERS

dirigida per

Don S. carias Herrero

PLASSA DE LA SANCH, 4, ENTRESSOL

Lo método de la teoría y la práctica constantment combinadas y agermanadas, perque 's regeix la «Academia de Comers», permet a ses alumnos possehir a fondo:

- Reforma de lletra en 2 mesos. Càlculs mercantils en 6 mesos. Teneduría de llibres en 4 mesos. Llengua francesa en 8 mesos. Llengua inglesa en 12 mesos. Cada classe funciona independentment de las demés.

Se donan aixís mateix Conferencias de Llatí, Matemáticas y otras assignaturas aixís de segona ensenyansa, com del

PERITATJE MERCANTIL Plassa de la Sanch, 4, entressol.

TELEGRAMAS

Madrid 26.

L' «Heraldo» ha rebut de la Habana un telegrama en que 's dona compte de que preocupa al general Blanco la situació aterradora en que 's troban los pagesos reconcentrats.

Los gobernadors civils reben comunicacions dels alcaldes, en las cuesl se consignan xifras y detalls horribles.

Pera remediari en lo possible tals desgracias, s' han enviat recursos y s' ha acordat la formació de juntas protectoras.

Lo bisbe de la Habana ha dirigit una circular als rectors encarregantlosi que facilitin los recursos possibles en favor dels reconcentrats.

Lo cónsul dels Estats Units ha ofert al general Blanco ajudar ab lo producte de suscripciones obertas en círculs religiosos de la Unió pera cooperar al auxili dels reconcentrats.

Lo general Blanco ha acceptat aquestes quantitats per lo carácter de caritat que reviateix.

Lo dimecres últim voleren los insurrectes dos ponts del ferrocarril de Holguín.

S' han presentat a las autoritats militars un títulat capitá y 10 individuos més de la partida dels germanes Cuervo.

Diu un periódich que 'l Sr. Castelar censurá que en las circunstancias actuals se concedis la autonomia y molt més la aranz-laria que perjudicará grandement als productes peninsulars.

L' «Heraldo» diu que mes valis que 'l Sr. Castelar no hagués aconsellat fa algún temps la concessió de la autonomia.

Passan de cent los telégramas rebuts en la Presidencia, demanant en nom dels centros productors, la supressió de la autonomia aranz-laria.

A última hora de la tarde ha firmat la Reina alguns dels decrets plantejant la autonomia en las Antillas.

No se sap a punt fixo la extensió que hagi tingut la firma; pero per mes que algú assegurá que están firmats tots los decrets, se dupta molt de que sia exacte.

La veritat es que fins la hora present no s' ha donat a la premsa cap extracte, com s' havia ofert.

Diuen de Valencia que la societat económica d' Amichs del País d' aquella ciutat ha nomenat una ponencia encarregada d' estudiar la qüestió de la autonomia aranz-laria de Cuba.

Dita societat acordará, en vista del dictámen de la ponencia, si procedeix ó no oposarse al projecte del Govern.

Diversions públicas

Teatro Fortuny

Companyia d' ópera y sarsuela espanyola

DIRIGIDA PER LO MESTRE

D. FRANCISCO PEREZ CABRERO

Funció pera avuy.—27 d' abono.—Se posará en escena la celebrada sarsuela d' espectacle en 3 actes y deu quadros, del mestre Arrieta, titulada «La Guerra Santa».

Entrada a localitat 3 rals.—Id. al paradís 2. A dos cuarts de nou en punt.

Imp. de C. Ferrando.—Plassa de la Constitució,

GUIA

DEL PASSATJER

SERVEY DE TRENS

SORTIDAS

De Reus a Barcelona

5:04 m. correo (Per Villanova y Vilafranca) 1.ª, 2.ª y tercera.
8:56 m. exprés, primera y segunda dimars, dijous y dissabtes, (7 er Vilanova).
12:11 t. mercancías, segunda y tercera.
1:57 t. correo (per Vilanova).

De Barcelona a Reus

5:25 m. (per Vilafranca).
9:46 m. (per Vilanova).
15:8 t. per id.
7:39 t. exprés (dimars, dijous y dissabtes).

De Reus a Mora

9:33 m. — 1:04 t. — 3:10 t. — 7:19 y 9:57 nit.

De Mora a Reus

4:21 m. — 8:00 m. — 12:05 t. — 6:04 t. — 7:36 m.

De Reus a Tarragona

8:30 m. — 9:47 m. — 2 t. — 7:04 t.

De Tarragona a Reus

7:30 m. — 12:25 t. — 4:30 t. — 8:20 n.

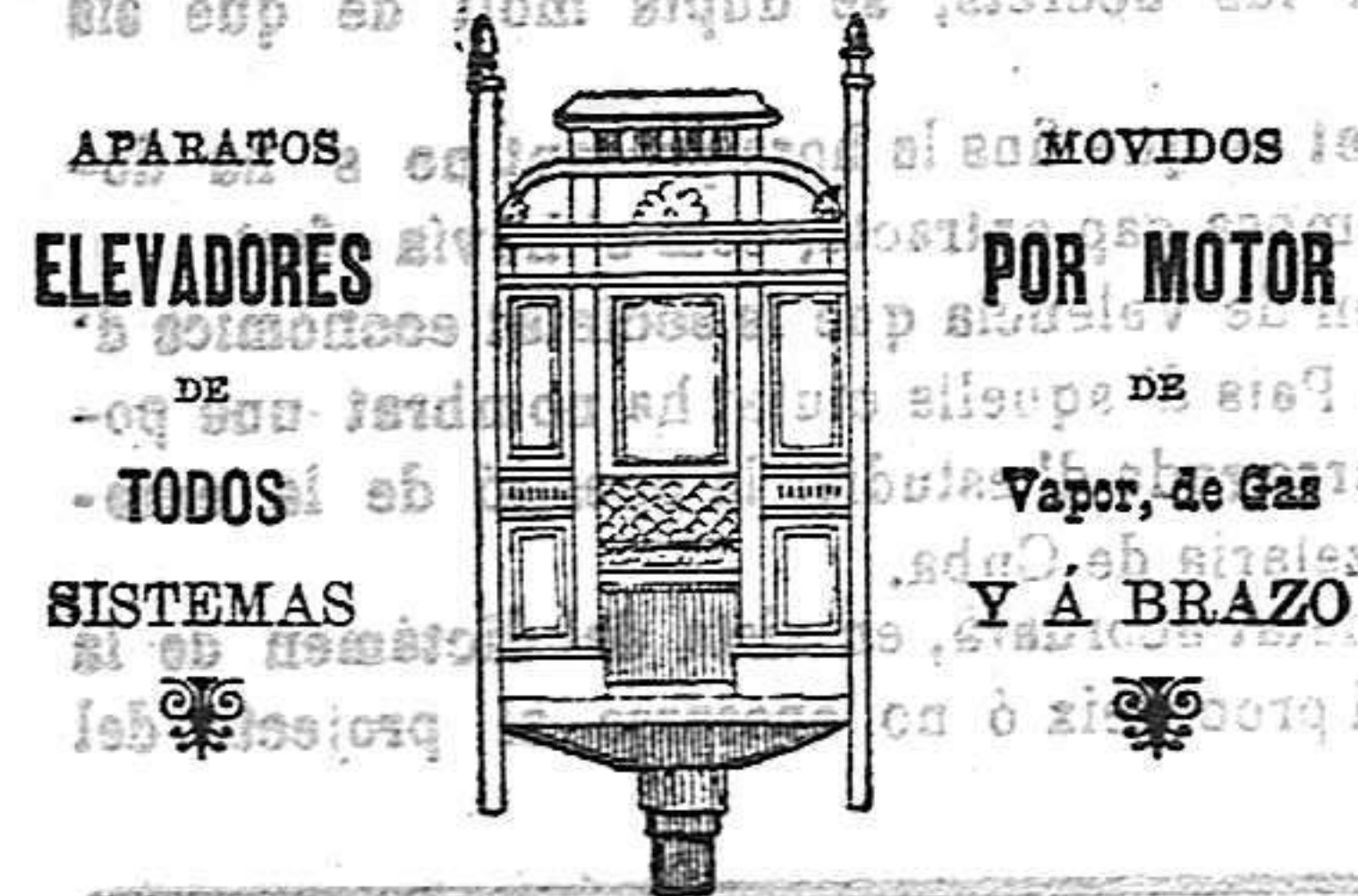
Biblioteca Regionalista

Llibreria Regional, carrer de Jesús, 31. SECCIO CATALANA

- «Lo Catalanisme», per Valentí Almirall, 10 rals.
- «Quadros», per Emili Vilanova, 2
- «La Didax», per Joseph Feliu y Codina, 2
- «Cartas Andorranas», per Joseph Aladern, 2
- «Costums típicas», per id., 2
- «Alcover», monografía, per id., 4
- «Poesias», per Manel Marinello, 2
- «Oda a Barcelona», per Jascinto Verdager, 4
- «Lo Pl de las tres brancas», per id., 2
- «L. Aglenya», per Ramon Masifern, 4
- «Croquis Pirenencs», per J. Massó Torrents, 12
- «La Fada», per id., 4
- «Catalunya trilingüe», per J. Casas Carbó, 2
- «Anant pel món», per Santiago Russinyol, 16
- «Les Cròniques catalanes», per Gabriel Turell, 12
- «Obrs catalanes», per Joseph Ixart, 20
- «Poesias», de Joan Maragall, 8
- «Alades», per Emili Guanyabens, 8
- «Fructidor», drama, per Ignaci Iglesias, 8
- «Montlba», per Bosch de la Trinxeria, 12
- «Quan jo era noy», per A. de Riquer, 20

ASCENSORES SIVILLA

Hidráulicos y Eléctricos MONTA CARGAS Y MONTA-PLATOS

MUNAR Y GUITART

S. en C. INGENIEROS Y ARQUITECTOS LIBERTAD, 1, MADRID

La casa construy y tiene funcionando aparatos elevadores de todos los sistemas conocidos, como son los de equilibrio superior, equilibrio inferior, hidrostatico, funiculares, de compensador, eléctrico, hidroeléctrico, mecánicos, a brazo, etc. que se describen en el CATALOGO GENERAL DE LA CASA.

Se facilitan Catálogos y Presupuestos

D. FRANCISCO BERRO 7981

Funció para avuy.—27 d. sponc.—Se parat en ecenta la celebrada etasela d' espectacle en 3 actes y deu coctores, del mestre Artista, titllada «LA GENTA GENTA».

De Reus a Lleida
8:40 m. — 5:23 t.

De Lleida a Reus
5:50 m. — 3:50 t.

De Reus a Vimbodí
1:28 t. cotxes de 2.ª y 3.ª

De Vimbodí a Reus
9:53 m. cotxes de 2.ª y 3.ª

De Tarragona a Valencia
9:30 m. y 11:30 n.

De Valencia a Tarragona
4:41 m. y 6:30 t.

ADMINISTRACION DE CORREOS-REUS

Horas d' arribada y sortidas de correos
ARRIBADAS
De Tarragona, 8:30 m.

- «Música vella», per E. Doria y Bonaplata, 12
  - «Figura y paisatge», per Narcís Oller, 12
  - «Tascant per les Serres», per J. Pons y Mas, 12
  - «Espectres», per Enrich Ibsen, 12
  - Obras dramáticas de la biblioteca del «Teatro Regional», a méytat de preu.
  - «Cansons Catalanas», harmonizadas per Enrich Morera, han sortit:
    - «Sant Ramón», 2 rals.
    - «Plany», 2
    - «El Maçoudi», per Brunet y Bellet, 4
- SECCIO CASTELLANA
- «España tal cual es», per Valentí Almirall, 4 rals.
  - «Patria y Región», per Salvador Golpe, 12
  - «Un ensayo de Regionalismo», per Joan Mañé y Flaquer, 2
- SECCIO GALLEGA
- «Odas de Anacreonte», per Pierenci Vaamonde, 5 rals.
- Además están a la venda diferentes obras de celebrats iterats catalans, castellans y extranjeris.

De Barcelona (per Tarragona) 8:30 m.
De id. directe 10:30 t.
De id. id. 1:30 t.
De id. id. ab la correspondencia extranjera (per Picamoixons y descendent de Lleida) 7:30 n.
De Madrid y Zaragoza 2:30 n.
De Lleida y Huesca 7:30 n.

NOTA: Los correos para Filipinas sortiran de Barcelona na lo 7 y 21 de Novembre y 1.ª y 19.ª de Desembre del corrent any. Los de Cuba surten d' aquesta Administració lo 7, 17 y 27 de cada mes, correo ordinari.

Altra.—Deu tenirse present, que tots los vapors que conduheixen tropas de reforç a Cuba, portant també correo.

SECCIO SORTIDAS

Pera Barcelona a las 5:00 m.
Pera id. a las 2:00 t.
Pera Tarragona, Valencia y Murcia per S. Vicens 5 m
Pera id. id. id. (per idem) a las 2:00 t.
Pera Tarragona, directe a las 7:00 n.
Pera Lleida, Huesca, Manresa, Sabadell, Tarrassa y sas líneas a las 8:00 m.
Pera Madrid, Saragossa, Teruel, provincias vascongadas, Castilla, Galicia, Andalucia y Extremadura a las 1:00 t.
Los pobles servits per peatons a las 9:00 m.

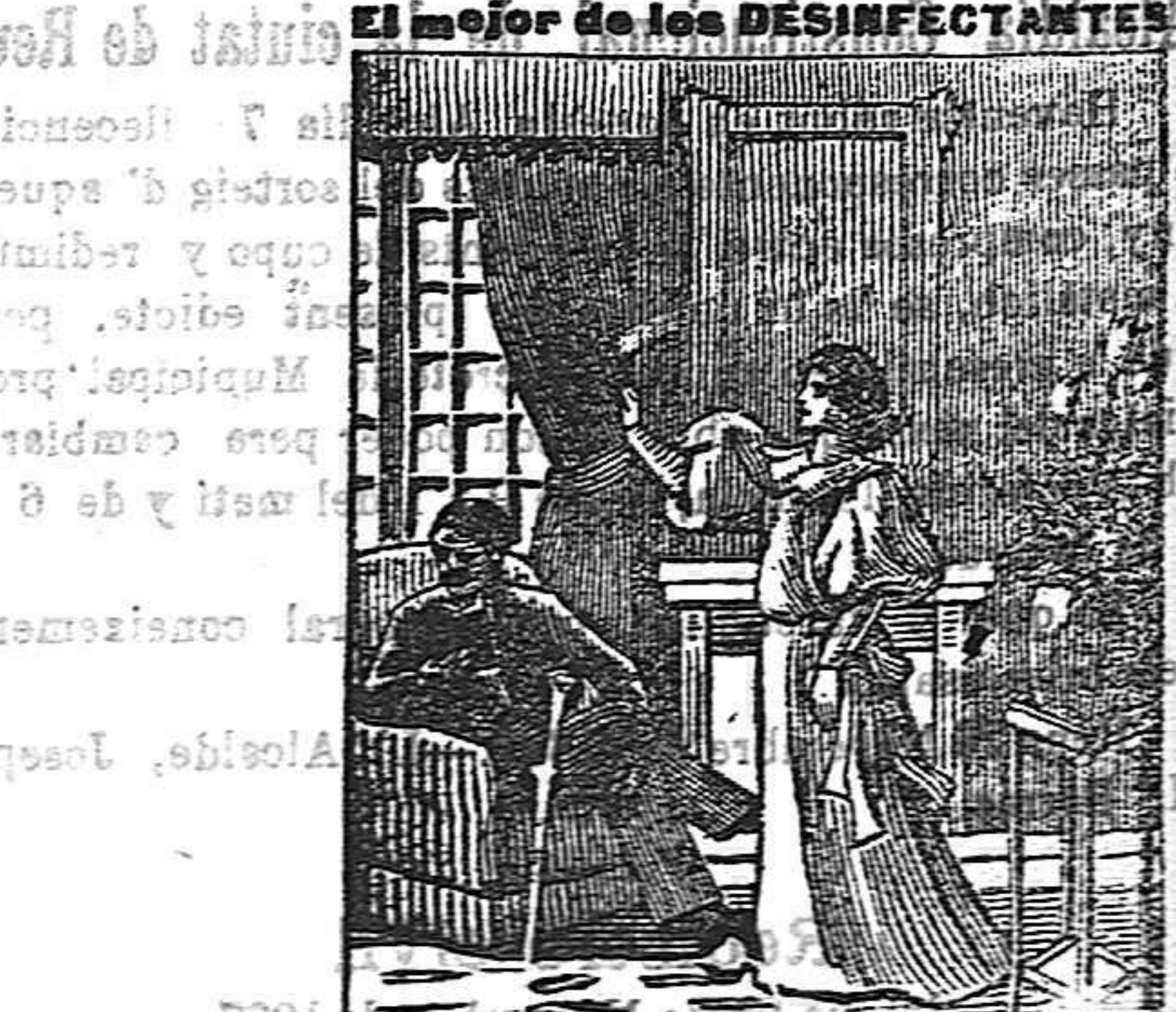
NOTA: A la correspondencia dirigida a Teruel, Andalucia y Extremadura, que s' deposita en los busson després de la sortida del correo de Madrid, se li donat sortida a las 7 de la nit per Tarragona.

ANUNCIOS PARTICULARES

Academia Fortuny
RAMON CASALS

TALONARIS
para la Rifa de Nadal
Se venen en la impremta d' aquest Diari.

PUBIQUE VA EL AIRE PAPEL DE ARMENIA quemando PAPER DE ARMENIA

EL MEJOR DE LOS DESINFECTANTES
En interés de los enfermos y para salvar a los médicos recomiendo este papel de Armenia...
PAPEL DE ARMENIA
Venta: Farmacias, Droguerías y Perfumerías
MAYOR: CEBRIAN Y C.ª